

Περίληψη Διδακτορικής Διατριβής

Νικολέτα Σαρλά

«Πληροφορία, υπολογισμός και οι μεταμορφώσεις της ψυχολογίας στη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα. Από την επιστημονική μελέτη των νοητικών φαινομένων στην τεχνητή νοημοσύνη.»

Η παρούσα διατριβή μελετά την επίδραση των εννοιών της πληροφορίας και του υπολογισμού στο πεδίο της ψυχολογίας, προκειμένου να σκιαγραφηθεί ο μετασχηματισμός της επιστημονικής μελέτης των νοητικών φαινομένων κατά τον 20^ό αιώνα.

Η ψυχολογία, από τη συγκρότησή της ως αυτόνομης επιστήμης τον 19^ο αιώνα, παρουσιάζει την επιστημολογική ιδιοτυπία της εμφάνιση πλήθους διαφορετικών ή/και αντικρουόμενων ψυχολογικών θεωριών για τη μελέτη των νοητικών φαινομένων. Η ανομοιογένεια στο εσωτερικό της ψυχολογίας οδήγησε πολλές/-ούς ιστορικούς να μιλούν για γενικευμένη κρίση της ψυχολογίας που τη συνοδεύει από τη γέννησή της. Στον 20^ό αιώνα η κρίση της ψυχολογίας και οι τρόποι επίλυσης των επακόλουθων θεωρητικών και μεθοδολογικών ζητημάτων απέκτησαν νέο χαρακτήρα με την εμφάνιση της τεχνοεπιστήμης και την επίδραση της χρήση των εννοιών της πληροφορίας και του υπολογισμού στη μελέτη των νοητικών φαινομένων.

Στόχος της διατριβής είναι: (1) η σκιαγράφηση της ελλιπώς διερευνημένης θεωρητικής και πρακτικής αλληλεπίδρασης της ψυχολογίας και της τεχνοεπιστήμης που βρίσκεται στο επίκεντρο των θεωρητικών και τεχνολογικών εξελίξεων του 20^{ου} αιώνα, καταδεικνύοντας τις συγκεκριμένες ψυχολογικές θεωρίες που χρησιμοποιούνται από την τεχνοεπιστήμη· (2) η εξέταση της επίδρασης της σχέσης ψυχολογίας–τεχνοεπιστήμης στους μετασχηματισμούς της ψυχολογίας κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα· (3) η εξέταση του μετασχηματισμού του χαρακτήρα του υποκειμένου που συγκροτείται στα διαφορετικά πεδία έρευνας, φτάνοντας μέχρι το σύγχρονο νοήμον υποκείμενο/δρώντα της τεχνητής νοημοσύνης. Θα εξεταστούν ιστορικές πηγές και θα εφαρμοστεί η μέθοδος της συστηματικής ανασκόπησης.

Η παρούσα μελέτη αναμένεται να συνεισφέρει σημαντικά στην κατανόηση του μετασχηματισμού του χαρακτήρα του υποκειμένου κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα, ανοίγοντας νέους ερευνητικούς δρόμους στη διεπαφή κοινωνικών επιστημών και τεχνοεπιστήμης για ζητήματα που αφορούν στο κοινωνικό υποκείμενο και την κοινωνική θεωρία.

PhD Abstract

Nikoleta Sarla

“Information, computation, and the metamorphoses of psychology in the 20th century. From the scientific study of mental phenomena to artificial intelligence.”

The dissertation examines how the concepts of information and computation affected the discipline of psychology, in order to outline the transformation of the scientific study of mental phenomena in the 20th century.

From its establishment as an autonomous scientific field in the 19th century, psychology qualifies as a sui generis discipline since epistemologically it is characterized by the emergence of different and/or contradictory psychological theories concerning the study of mental phenomena. Following this heterogeneity within the field, many historians discussed the crisis of psychology as a generalized phenomenon characterizing the discipline from its birth. During the 20th century, the crisis of psychology and the proposed solutions concerning the consequent theoretical and methodological issues acquired a new character with the emergence of technoscience. In this respect, the application of the concepts of information and computation on the study of mental phenomena and their impact becomes prominent.

The purpose of the dissertation is: (1) to outline the poorly investigated theoretical and practical interaction between psychology and technoscience, which is at the center of the theoretical and technological developments of the 20th century, by demonstrating the specific psychological theories applied by technoscience; (2) to examine the consequences of the relation between psychology and technoscience on the transformation of psychology during 20th century; (3) to examine the transformation of the character of the subject construed within different research fields, as well as the contemporary intelligent subject/agent of artificial intelligence. In this respect, historical sources will be examined, and the method of the systematic review will be applied.

The dissertation is expected to contribute to the conceptualization of the transformation of the character of the subject in the 20th century, providing new research paths at the interface between social sciences and technoscience, concerning issues of the social subject and social theory.